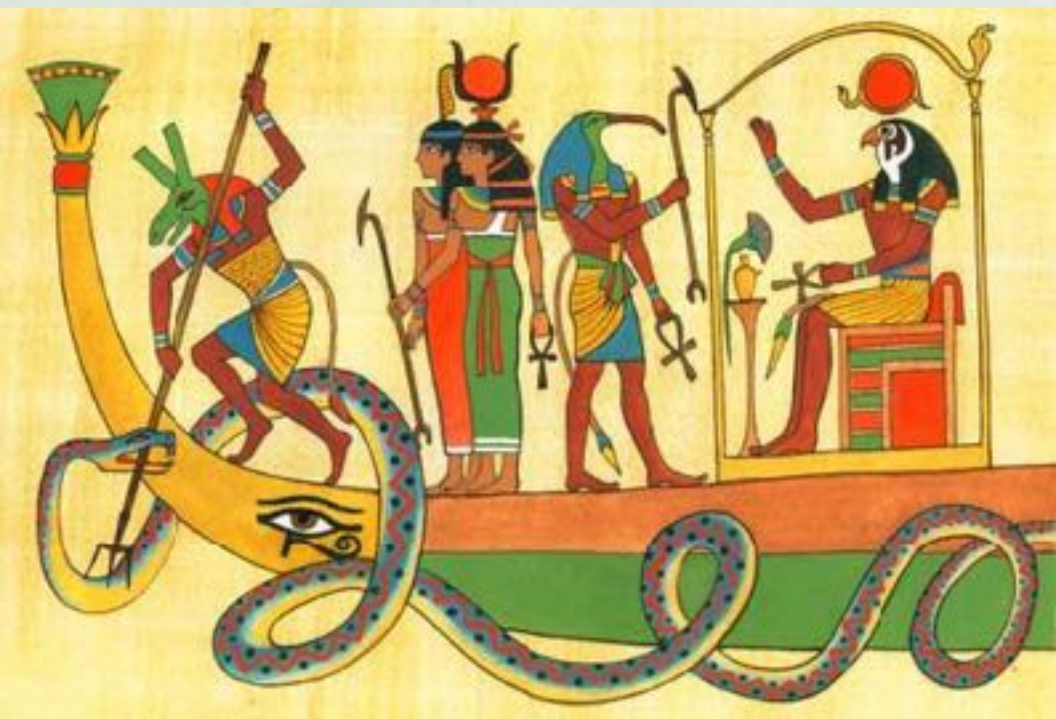

Ра та Апоп

Єгипетські міфи

З тих пір, як сонячний бог Ра вознісся на небо, багато що змінилося у світі.

Уже не бачили люди великого бога поряд з собою і могли звертатися до нього зі своїми проханнями тільки за допомогою жерців, жертвоприношень і молитов.

Але, незважаючи на це, сонце все так само продовжувало сяяти днем, гасло ввечері і знову спалахувало вранці. Боги - Ра і його свита - тепер перевозили Сонячний диск в Небесній Турі.

Кожен день пливе Ра по небесному Нілу на денній ладї Манджет. Човен пливе зі сходу і досягає ввечері Західних гір, де знаходяться ворота підземного царства.

Під звуки пісні Ра виходить урочисто з лодії Манджет, сідає в нічну ладью Месектет і пливе під землю через Потойбічний Світ, даруючи тепло сонця муміям, лежачим в саркофагах.

Шлях по підземному Нілу проходить в довгій і вузькій долині з дванадцятьма воротами, розташованими по всій долині на однаковій відстані один від одного. Щогодини пропливає Ра мимо воріт, і виходять до нього мешканці підземного царства, щоб вітати сонце і радіти його світлу.

На світанку Ладья через печеру в східних скелях знову впливає на небосхил, і все повторюється спочатку - день у день, з року в рік, із сторіччя в сторіччя.

Багато небезпек підстерігають богів, що плывуть в Небесній Турі. Є вороги у світлого бога Ра. Це різні

чудовиська мороку, змії, що криються в імлі ущелин або зариваються в норах підземелля, крокодили і гіпопотами, що у водної безодні.

Повільно пливе по небу тура Манджет. Ра, як і годиться великому богу, сидить на прикрашеному майстерним різьбленням золоченому троні. У трону, на очеретяній циновці, схрестивши ноги, сидить бог-переписувач Тот. Він тримає на колінах розгорнутий папірусний сувій, праворуч від нього, як у всіх переписувачів, знаходяться пристосування для письма - дощечка з фарбами і кілька тростинок, що служать пір'ям.

Вся свита владики знаходиться тут. На носі Тури стоять богині Маат і Хатхор. Головний убір Маат прикрашає пухнасте перо, яке є символом справедливості. Адже Маат - богиня справедливих законів і мудрого світопорядку. Зірко дивиться вперед Маат, стежачи за виконанням законів. У цьому їй допомагає Хатхор.

Крилатий Гор в образі сокола, виблискуючи різнобарвними пір'ям, летить попереду Тури, готовий за наказом Ра ринутися в бій і розтרוшити злих демонів.

Крокодили, гіпопотами і повзучі отруйні тварюки завжди намагаються напасти на Лодію зненацька. Крокодили з величезною пащею хочуть проковтнути Сонячний диск. Іноді їм це вдається, і тоді настає сонячне затемнення. Але борються слуги Ра з демонами, і в цей час хвилюється природа, дмуть урагани, і здригається земля. Незмінно перемагають боги, і Сонце продовжує свій шлях по небу.

Попереду, в передзахідному мареві, чорніє силует західного гірського хребта. За кормою залишилися

міста, селища, храми, поля і повноводний Ніл.
Внизу тепер пустеля.

Побачивши що наближається Лодія, священні
гірські павіани співають вітальний гімн:

Великий Ра!

Ти сотворив птахів, звірів і рослини.

Ми віддаємо тобі хвалу!

Ми потішали твій слух

мелодійним співом

І танцюємо для тебе ...

Ладья підпливає до кам'яних воріт підземного
царства і зупиняється.

У новій ладї Месектет до Ра приєднуються змії
Мехен, грізний Акер, Нехебкау, що має людський
тулуб і зміїну голову, і бог-вовк Упуаута. Це
привратники. Вони охороняють вхід в Потойбічний
Світ.

Кожен з дванадцяти ділянок підземного шляху
Ладья повинна пропливати строго в певну годину.
Врата між ними охороняються чудовиськами-
стражами. Для того щоб невблаганні стражі
пропустили Лодію, треба вимовити магічні
заклинання. Ці таємні заклинання знає тільки
Упуаута. Тому бога-вовка називають «Відкривачем
Шляхів».

- Отверзні свій Потойбічний Світ для Ра! Відкрий
врата живучому на обрії! - Вигукнув Упуаута і
виголосив священні слова, звертаючись до першої
сторожі Воріт - Варту Пустелі.

Пролунав оглушливий гуркіт. Кам'яні брили, що
перегороджували вхід до печери, розійшлися в

сторони, Ладья минула вхід в Пекло, і врата знову зачинилися.

Веслярі налягли на весла. Ставити парус не мало сенсу. В Потойбічному Світі немає повітря і немає вітрів. Щоб померлі не задихнулись у своїх гробницях, їм кладуть маленькі дерев'яні фігурки бога повітря Шу.

Коли Ладья минула другі ворота, назустріч сонячному богу, вітаючи його, вийшов бог урожаю Непра. Його тіло з ніг до голови оповите пшеничними колосками. У загробному царстві Непра годує душі померлих, і на землі він також піклується про поля єгиптян і про врожай.

Ось і треті врата залишилися позаду. Ладья Месектет пливла тепер повз гробниць і поховань. Сонце освітло багато прикрашені похоронні камери вельмож з писаними стінами, гранітні і дерев'яні саркофаги і статуетки богів - зберігачів сну запеленутих мумій; і бідні поховання без золота і прикрас. Жваві сьйвом сонця небіжчики встали, з молитовно піднятими руками вийшли вони назустріч Турі і заспівали хором:

Слава тобі, Ра! ..

Шанують тебе мешканці Дуата,

Поклоняються тобі мешканці Пекла.

Вихваляють вони тебе, прийдешнього в світі.

Радіють серця підземних,

Коли ти приносиш світло спочиваючим на заході.

Сповнені радості їх серця,

Коли вони дивляться на тебе.

Всі сплячі поклоняються твоїй красі,

Коли твоє світло осяває їх обличчя.

Проходиш ти, і знову покриває їх тьма,

І кожен знову лягає в свою труну ...

Ра змахнув жезлом - знаком влади фараона, і веслярі зупинили Лодію. Бог сонця повернувся до співаючих і вимовив:

- Знайте і пам'ятайте! Ви всі після смерті не перетворилися на порох, а воскресли до вічного життя в потойбічному світі тільки тому, що про вас піклуються люди, які залишилися на землі. Вони шанують померлих, молять богів бути до них прихильними, приносять жертвовні дари в храми і до ваших гробницям. Роблячи так, вони рятують не тільки вас, а й себе. Адже досить скоро кожному треба буде переселитися сюди, і якщо вони зараз не навчать дітей піклуватися про померлих, то самі будуть після смерті забуті, кинуті і не зможуть воскреснути для вічного життя.

Сказав так Ра і замовк, обвів натовп померлих величним поглядом і дав знак веслувальникам рушати в дорогу. Мумії вляглися назад в саркофаги.

Минуло небагато часу, і на шляху Тури виріс величезний палац, оточений гранітними колонами. Це був Великий Чертог Двох Істин - зал, де збиралося Загробне Судилище. Тут боги підземного світу в присутності владика Пекла Осіріса судять померлих єгиптян за їхні гріхи. Анубіс, бог з головою шакала, проводить померлих в зал. Мудрий Тот записує вирoki на папірусі. У трону Осіріса стоять Ісіда, Маат та інші боги і богині.

Так пливе Ладья по підземному Нілу. Ворота за воротами відкриваються перед нею, підкоряючись заклинанням вовка Упуаута.

Наближається північ. Сонце пливе по підземній ріці на схід. У міру його руху блідне і гасне за кормою світловий ореол, і підземний світ занурюється знову в темряву. Зате попереду морок розсіюється. Незабаром промені висвітлюють круто здиблене

скелі, між якими, зникаючи за поворотом, звивається підземна річка, виходячи незабаром на поверхню землі.

- Боги! Я бачу печеру Апопа. Приготуйтеся до бою!
- Вигукнув Ра.

Глибоко в мороці підземелля в печері живе дракон Апоп. Страшний величезний змії, великими кільцями вигинає він своє довге тіло, звивається і сичить огидне плямисте чудовисько. Величезний Апоп - його тіло 450 ліктів [] в довжину.

І ось раптово вода спінилася, завирувала; річка в одну мить перетворилася на шалений потік. Здавалося, Ладья підпливла до водоспаду. З ревом розбризкуючи пінні пластівці, потік нісся вперед, захоплюючи все за собою. Веслярі встромили в вируючу воду лопаті весел і насилу зупинили Лодію.

Рівень води став швидко падати. Потім вона зовсім зникла. Немов її і не було: сухе кам'янисте русло нагадувало про те, що ще хвилину тому тут текла повноводна ріка. Ладья проскребла річкове дно і лягла на днище.

За скелею пролунало гарчання, від якого з уступів з гуркотом повалилися камені.

Це гарчав Апоп - повелитель злих сил, ворог сонця. Щоночі підстерігає він Лодію у підземних скель. Помітивши її, Апоп вилив всю воду підземної річки і влігся на виниклу при цьому піщану косу, чекаючи прибуття Ра і залишаючись в мороці.

І щоночі бог Ра і його свита б'ються з велетенським змієм, щоб вранці сонце знову зійшло на небосхил.

Сонячна Ладья не може подолати мілину інакше як за допомогою чаклунства. Читає заклинання Упуаута, починає творити своє чаклунство бог Тот.

Силою заклинань Апопа позбавляють його могутності. Всі боги допомагають Ра в боротьбі і пронижують списками кожен вигин тіла Апопа.

- Тремтіння, Апоп! Згинь, Апоп! Пропади, Апоп! - Кричать вони, борючись з Апопом.

Але не здається Апоп, потужним хвостом він збиває з ніг наближаючих до нього богів. Битва йде з перемінним успіхом, на допомогу до Апопу приходять чудовиська мороку і злі демони.

І ось настає опівночі, тобто, по єгипетському обчисленню остання година перед світанком.

Бій досягає своєї кульмінації. Потужним ударом хвоста Апоп вибиває Сонячному богу очей і проковтує його. І ось Ра обертається в кішку хитру і спритну тварина - і та, озброєна мечем, вискакує змію на спину. Помах меча - і відрубана голова змія відлітає в сторону. З переможеного безголового Апопа назад випливає вся проковтнута вода підземної річки. Тот повертає око богу Ра і зцілює його. Тепер Ладья знову може продовжити свій хід, несучи всій землі сонячне світло і тепло.

Нелегкою була ця перемога. Щоразу відзначають в Єгипті найдовший день року як свято зціленого ока, а амулети із зображеннями ока - Уджат вважають дають здоров'я, силу і приносять удачу у всіх починаннях.

Урочисто на Турі плыве Сонячний Ра, і боги славлять його:

Силен Ра
Слабкі вороги!
високий Ра
Низькі вороги!
живий Ра
Мертві вороги!
Велик Ра
Малі вороги!
вознісся Ра
Пали вороги!
є Ра
Ні тебе, Апоп!

Пливе Ра по підземному Нілу і досягає він східних гір. Відкриваються перед ним ворота горизонту, виходить Ра з нічної лодії Месектет, вмивається в водах прозорого священного озера, надягає червоний одяг і сідає в денну ладью Манджет, щоб плисти по небесному Нілу і опромінювати землю своїм сяйвом.

А наступної ночі, коли гігантський змії Апоп за допомогою темних сил і чаклунства оживає, знову починається боротьба.